

Rojení

Můj slovinský kamarád Ivan při sundávání roje spadl ze stromu z osmimetrové výšky a velmi těžce si poranil nohy, ruce, hlavu i žebra. Přesto po půlroce znovu vylezl na strom a odchytil další včelí roj. I takovou cenu mají roje pro včelaře ve Slovinsku. Proč se včely rojí? Zachování rodu je základní myšlenkou každého včelstva. V momentu, kdy příroda otevře svůj roh hojnosti, včely se v úlu začínou silně množit a nosit velké množství zásob. Pokud překročí hranici kapacity úlu, rozhodnou se rozdělit rojením. Tomuto aktu předcházejí dlouhodobé přípravy. Jednak matky omezí kladení nových vajíček a včely připraví velké množství matečnickových misek, do kterých donutí matku položit oplozená vajíčka. Z těchto misek se posléze stanou matečnický, ve kterých se tvoří nové matky. Původní královnu včely přestanou krmit, aby zhubla a byla schopna letu, neboť stávající poměr nosné plochy křídel k jejímu velkému zadečku jí to neumožňuje. Po zavíčkovaní matečnicků okolo devátého dne se včelstvo připravuje k rozdělení a odletu do neznáma a nejistoty. Včely do sebe nasají medné zásoby na tři dny a začínou určovat kategorie, které vylétnou a které naopak zůstanou doma s novou neoplozenou matkou. Jakmile vzroste okolní teplota na maximum, včely opustí úl. Vylétají z úlu takovým proudem, že to připomíná vodopád. Po zformování se do letové spirály nabírají směr, který jim ukázaly pátračky, tedy na předem vytipované a určené místo. Hučící spirála se pomalu pohybuje v letovém kurzu. Protože matka je špatným letcem, roj

vždy nejprve usedne na nejbližší větev, shlukne se do dlouhého hroznu a připraví se na další, snad již konečnou cestu do nového příbytku. V době rojení je nutné kontrolovat včely v úlech v krátkých intervalech mezi šesti až devíti dny. Pokud včely kladou méně vajíček a narážejí nové matečnickové misky, je to příznak rojení.

Jak rojení zabránit

Pokud to zjistíme, musíme okamžitě rozšířit prostor úlu tak, že přidáme mezistěny a prázdné plásty – souše. U nástavkových úlů to není problém, protože je možné přidat celý nástavek s výbavou. Přitom je dobré odstranit vystavěné začínající matečnický a kaši z nich zužitkovat. Také je možné odebrat ze včelstva plodové plásty s mladými

Roj na větvi

včelami jako oddělek a tím vytvořit malé odrojení. Záleží ale na síle původního včelstva.

Sbírání a ošetřování roje

Roj zavěšený na větvi sejmeme snadno. Horší je, když si sedne na nárazník auta nebo do vnitřku sloupu veřejného osvětlení. To je pak téměř neřešitelný problém. Osvědčuje se, když přístupný roj pokropíme rozprašovačem, včely se semknou a nebudou se rozlétávat. Rychlým a silným úderem do větve je pak sklepeme do připravené bedny, kterou uzavřeme a položíme pod strom, kde roj visel. V bedně ponecháme malý otvor, aby se rozlétlé včely mohly vrátit

Včelař velmi úzkostlivě hlídá úly, aby mu roj neulétl. Pokud ulétne, je ochoten udělat všechno, aby jej získal zpět a založil tak další včelstvo.

k ostatním. Pokud je v bedně matka, budou v ní asi po dvou hodinách všechny včely, jestliže ale matka zůstala ve zbytku roje na větvi, musíme odchyt zopakovat.

Ošetřování vyrojeného včelstva

Roj přinesený v bedně můžeme okamžitě osadit do připraveného úlu. Ten musí obsahovat souše pokropené vodou, mezistěny a plást s medem. Pokud nemáme medový plást, přidáme placku s medo-cukrového těsta. Do takto připraveného včelího domečku opatrně sesypeme včely. Pozor na matku, abychom ji někde nepřimáčkli, včelstvo by nemělo možnost vychovat si jinou. Osazování je nutné dělat navečer, kdy včely již nelétají, a to s velkou opatrností a rychle. Pozor však na roje neznámého původu, které mohou být nositeli nebezpečné nákazy. Proto Státní veterinární správa nařídila roje neznámého původu spalovat.

Nebezpečí?

Rojů se nemusíme bát. V naší republice neexistují útočné včely, které vídáme v katastrofických amerických filmech. Zažil jsem atmosféru znovuzrození mokrát, ale zažil jsem také souseda, který v době rojení odpočíval na zahradě. Když včely přilétly, propadl panice, začal kolem sebe mávat rukama a včely srážet. Ty mu to samozřejmě oplatily žihadly. Kdyby zůstal v klidu a jen je pozoroval, viděl by na vlastní oči něco úžasného, aniž by se mu něco stalo. ■

Evžen Báčor
Foto: autor

Rojové matečnický